

SZEGEDI SZEMLE

Városfejlesztési folyóirat. — Felelős szerkesztő: Berzenczey Domokos.
Szerkeszti: Gerő Dezső.

Ngs. Móra Ferencz urnak
Szeged.
Kölcsei u. 10.

EGYES SZÁM

A címlapot tervezte: Filtsch Zoltán.
Nyomja a „Prometheus”-
nyomda.

ÁRA: 1.10 PENGŐ

A Szegedi légszeszgyár Kölcsey-utca 11. sz. alatt

megnyilt fényesen berendezett

városi irodájában és mintatermeiben

üzemi használatban láthatók a legújabb takaréktűzhelyek, a utó g e y z e r e k, porszívók, háztartási, orvosi, kozmetikai készülékek villanyra és gázra.

Az összes készülékeink több évi részletre ka hatók.

Ne mulassza el mintatermeink megtekintését.

Nyitva reggel 8—12-ig és délután 2—7-ig.

VÁROSI
TELEFON: 30-62.

A légszeszgyár igazgatósága.

REMINGTON írógépek képvisellete.

Portable 20 pen- Speciális amerikai rendszerű **Az író és sokszorosító-gé-** **Javitó** **Használt gé-**
gős havi részletre **irodabutor-gyár.** **pek** **kellékeiből nagy raktár.** **műhely.** **pek 40 P-től.**

WIRTH és RENGEY Horvák Mihály-u. 7. Telefon 22-21 szám.

Előfizetési árak:	
Egy évre . . .	20—
Félévre . . .	11—
Negyedévre . . .	6—
1 óra . . .	2—
Egyes szám ára	1'10

SZEGEDI SZEMLE

VÁROSFELJESZTÉSI FOLYÓIRAT

MEGJELENIK HAVONTA KÉTSZER

Szerkesztőség és kiadóhiv.:
Kiss-utca 1. szám
Telefon: 17-86.

Nyomda:
»Prometheus« nyomda
Dugonics-tér 12.
Telefon: 23-29.

Felelős szerkesztő: BERZENCZEY DOMOKOS

A „három nap”

Irta: Székely Géza dr.

Alig hinnők, hogy akadt lap Magyarországon, amely vezércikkben nem foglalkozott volna a kormánynek ismert rendeletével, amely néhány óra alatt, meglepetésszerűen intézkedett az összes pénzüzetek háromnapos »vasárnapjáról«. A speciálisan »három nap« kiváló témát nyújtott tehát a vezércikkek számára és nagy hivatásbeli ügyetlenség lenne a részünkről, ha éppen a Szemle nem foglalkoznék vezető helyen a nevezetes eseménnyel.

Franciaország történelmében kimagasló esemény a »száz nap«; a kis, trianoni Magyarország most megkapta a maga »három nap«-ját. Hogy csütörtökön reggel nem fogunk-e arra ébredni, hogy a »három«-ból öt, vagy éppen tizennégy lesz-e, az ezidőszert még előre nem látható.

Annyi bizonyos, hogy Szeged, az első pillanatok hatása alól kiszabadulva, nem vette tragikusan az eseményeket. Egészen furcsa, hogy milyen simán, sőt jókedvűen tért napirendre a bankok bezárása felett. Ebben a vidámságban annyira ment, hogy még kedden délelőtt, tehát a legelső napon kitermelte a maga viccét, már pedig tapasztalati tény, hogy ami felett humorizálni kezdenek az emberek, annak egyszeriben kihúzták a méregfogát. «*A humor öl*»: ez az igazság fényesen beigazolódott a kommunizmus esetében is, amikor a «*gyöngye a szovjet!*» csatakiáltása indította meg a gyilkos viccelődések lavináját.

Szeged egykedvűen fogadta a «zárlatot». Aki nem értette meg az intézkedéseket, annak igencsak semmi köze sem volt a betétekhez, aki pedig *bölcs előrelátásnak* minősítette az ügyet, rendszerint már túl volt a negyvenötödik évén.

De ha melyebb, gazdaságpolitikai szempontokból vizsgáljuk a magyar pénzüzetek háromnapos kényszerű szünetét, a velünk szomszédos két másik állam: Jugoszlávia és Románia bankjainak zavartalan mű-

ködése önkénytelenül is gondolkodásra készíti az embert. Hogyan, hát ami egész Európát a földre fektette, ami a hatvanhárom milliós Németországot a kommunizmus világokat felégető veszedelme felé sodorja, aminek rémétől még Amerika is reszket és kezdeményezőjévé válik a békeszerződések revíziós mozgalmának: az Jugoszláviát és Romániát hidegen hagyja? Hát olyan nagy annak a Franciaországnak a hatalma, hogy még ezek a szövetségesei is gúnyos vigorgással nézhetik náluk sokszorosan nagyobb államok végveszélybe való sodródását és hűvös nyugalommal negligálhatják annak a Szovjetországnak minden erőlködését, amelynek egyetlen megmozdulása is elsöpörné őket a föld színéről? Hát nem közös a veszély, hát van még kétféle Európa ezen a földön, amelynek egy részét elsodorja a kommunizmus felénk száguldó üstököse, a másik részét azonban sértetlenül hagyja? Hát ami bennünket fenyeget, ami nálunk háromnapos bankbezárásra kényszeríti a kormányt, az az ő tragikomikus új országghatárainál megtorpan és alázatosan másfelé kanyarodik?!

Nevetséges, igazán.

Ez az elfogultság, vakság és szédült önzés szíven talál bennünket, de őket is a halál bizonyosságával gyilkolja le. És ennek a kétszeres állampusztulásnak tőszomszédságában ott áll ez a város, súlyos keresztjét cipelő Szeged, malomkövek között őrlődő törzs, melynek tagjai átnyúlnak ezeken a mostani határokon és idegen életet kénytelenek átszenvedni.

Milyen erőt tudna kifejteni ez a törzs a közös veszéllyel szemben, ha gúzsbakótt, külön munkára szorított, lassú sorvadásra ítélt tagjai ismét a közös agy, szív: *a törzs-irányította életet* élhetnék!

Vajjon nem jött-e el még ma sem az az idő, amikor magyarok, szerbek, románok: Európa sanyargatott gyermekei egy-

séges frontot tudnának alkotni északkelet felé?

A magyar »három nap«-ot *odaát* mint a félrevert harang vész-zúgását kellene tudomásul venni és rohanniok kellene a közös aggodalom riadó-autóján, hogy segítsenek oltani az Európát pusztulással fenyegető szovjet-lángtengert!

Ugy látszik azonban, erre hiába várunk.

Milyen furesza: néhány lépés innen és egészen más emberek, egészen más érdekek, egészen más levegő, törvények, szokások és más — Isten uralkodnak a határokon túl. Ami nálunk imádság, szent és hazafias

cselekedet, azt odaát súlyosan büntetik, — pedig csak néhány lépés az egész. Talán még a fák is egészen mások; idegenül füttyül a madár, ismeretlen alakúak a felhők és az emberek nyelve, írása érthetetlen, számunkra el nem olvasható. Néhány lépés...

Pedig hiába: ők is ugyanolyan teremtsései a magasságban trónoló Uristennek; olyan fejük, vérük, csontvázuk van, mint néhány lépéssel innen. Ezeket a különbségeket tehát nem a Teremtő hozta létre: ezt emberek csinálták erőszakkal, akiknek a szívük helyén epe és agyuk helyett valami vadállati vérszomjúság lakozik.

Egy épület, amelynek nem árt sem a tűz, sem a víz

Néhány héttel ezelőtt, mint ismeretes, egy este kigyulladt a város Kálvária-téri bérházának középső padlásrésze. A nyári melegben a tetőzet nagy lánggal égott és attól lehetett tartani, hogy elpusztul az egész tetőzet, sőt a mennyezeten át a lakásokba is becsap a tűz. Azonban a tűzoltók derekas munkával gyorsan lokalizálták, majd eloltották a veszedelmes tüzet.

Az épületen ma már semmi nyoma sincs a tűz pusztításainak. Éppen olyan, mint akkor volt, amikor a vállalkozók átadták a városnak.

A tűz és az oltás alkalmával a padlásra zúdított óriási mennyiségű víz semmit sem ártott az épületnek. A kitűnő szigetelő anyag, amit az építő *Szolcsányi István és*

társa cég a felső emelet mennyezeténél alkalmazott, megakadályozta úgy a tűz elhárapódzását, mint a víztömeg áthatolását a lakásokba. Ezt a szigetelő cement-keveréket *Szolcsányi István* alkalmazta először és ezzel megoldotta az építkezés egyik igen fontos problémáját, mert lehetővé tette, hogy tetőtüzeknél a veszedelem csak a tetőszerkezet farészeire korlátozódjék.

A Kálvária-téri városi bérház építésével *Szolcsányi István*, aki azóta kilépett a társas viszonyból és önálló vállalkozó lett, újabb bizonyítást tett arról, hogy a vállalt munkákat mindenkor a leglelkismeretesebben és minden tekintetben kifogástalanul végzi el.

TE SAXA LOQUUNTUR

Misztikus riport.

Irja: *Doromb.*

(Befejezés.)

Szívből örültem a polgármester megnyugtató szavainak, mert ha — amitől ments Isten — az ősi virtus kárt tesz az emberekben, a nagy zajra még felébredtem volna. Így azonban elsimult minden s kezdetét vette a bemutatkozás. Most értettem meg, hogy miért *latinul* íratta meg *Cuno gróf* a meghívót. A bemutatkozásoknál ugyanis nagy nehézséget támasztott a távoli korok magyarjainak idiomája. Ők persze otthonosak voltak a deák nyelv rejtelseiben s így udvariasságból mi is latinra fordítottuk a szót. A hölgyek már az első pillanattól kezdve otthonos latinsággal mosolyogtak és kecses könnyedséggel hajtogatták az *ergo bibamust.*

A szobrok között a terem sarkában álló *Hunvadi Jánost Shvoy* altábornagy oktatta ki a modern sztratégia fortélyaira.

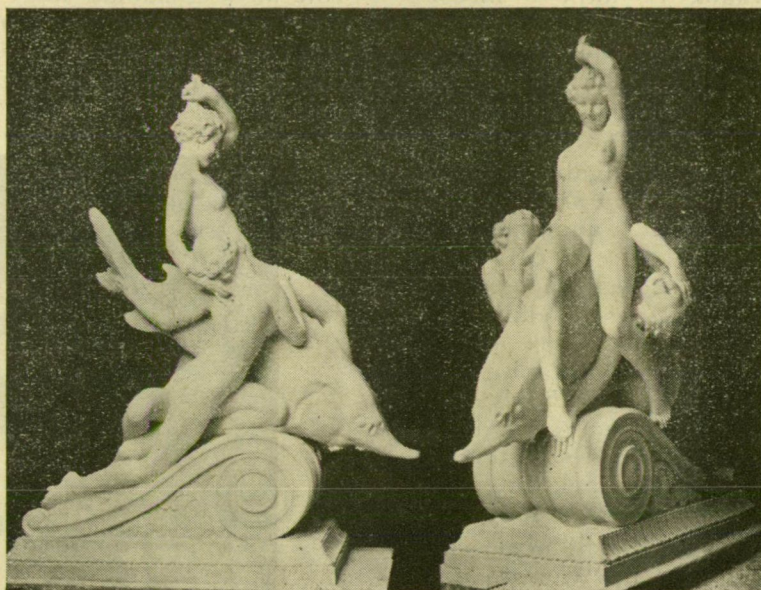
Petőfi kimentette magát. Öröm az örömben! »*Szohor vagyok*«, — írta, — »*de az árkádok alatti légvonattól fáj minden tagom*«.

Későbbre ígérték megjelenésüket *Liszt Ferenc* és *Erkel Ferenc*. Amint írták, először kipróbálják az orgonát és csak azután jönnek. A gróf lemondóan intett. Ha valaki, úgy ő ismeri a művészeket! Azokat nem lehet az orgonától elvinni hajnalig sem.

Amint megelevenedtek, a festők és szobrászok rögtön egy csoportba verődve, ősi szokás szerint vitatkozni kezdtek. Az építőművészek ezzel szemben nagy reverenciával járultak a gróf elé, aki a nyitott ablakon át megmutatta nekik a teliholdfényben fürdő Templom-tér főséges panorámáját.

Arany János elsőnek *Móra Ferencet* üdvözölte. »*Ferkó fiam*«, — így kezdte —, »*amit én nem egészen dicstelenül kezdék el versben, folytasd te azt prózában, teljes dicsőséggel*«.

Nem „papi beavatkozás” késlelteti a kultuszminiszter ajándék-szobrainak felállítását

Az »Áldásthozó Tisza«

Az elmúlt napokban két szegedi lap is foglalkozott Pásztor Jánosnak, az ismert szobrászművésznek gyönyörű alkotásaival: az »Áldásthozó« és a »Romboló Tiszá«-val, amelyeket tudvalevően a kultuszminiszter

adományozott a múlt év elején a városnak. A megjelent tudósítások szerint a két szobor felállítása a »papok beavatkozása« miatt késik, akik *tulmeztelennek találták a főalakokat* és ennek következtében féltették

Kazinczy aggódva kérdezte a tiszti-főorvost, hogy nincs-e a városban kolerajárvány, mert annakidején ő abban szenvedett. *Semmelweiss* viszont *Berecz* professzorral parolázott, aki azonnal meg is ígérte, hogy elviszi a női klinikára. A fess *Bessenyei Gyurka* rögtön a lányokhoz csatlakozott s váltig csodálkozott, hogy azok nem hordanak krinolint és parókát. »Mit fog mondani a Királyasszony (már mint Mária Terézia), ha véletlenül a terembe lép?!« (Szegényke azt hitte, hogy Béts várossába' van.)

Madách Imre messze elkerülte a hölgyek társaságát, mert egy másik *Tragédia* megírásához nem lett volna már ereje. Jómagam az arra sétáló *Vörösmartytól* szerettem volna egy kis nyilatkozatot kapni, megkérdezvén tőle, hogy mért »hiában onta vért« és nem »hiába onta vért«. A zárkózott költő most is következetes maradt és válaszra sem méltatott.

Egyszerre nagy harsonaszó sivitott a zsongásba: Megjelent *Hunyadi Mátyás* képviselésében *Vitéz János* egri érsek. »Uram királyom köszöni a gráciát, de a rövid időt arra használja fel, hogy végre leszállhasson

a lóról, amelyre felültették és nyujtózzék egyet«, — jelentette ki hivatalosan. Később magánbeszélgetés során Ő eminenciájának oda méltóztatott nyilatkozni, hogy *Mátyás király* Ő felségének nehezményezni méltóztatik azt a körülményt, hogy *Beatrix királyné* nincsen a *Pantheonban* megörökítve, holott a magyar rönöszánsz, — vagy hogysis hívják, — néki sokat köszönhet. Azonkívül mint lovagias férj, nem türheti az esetleges kérdezősködéseket halálának körülményei felől, pedig nagyon szeretne volna édes atyjának királyi üdvözlését tolmácsolni. *IV. Bélát* a tatárjárás és a második honalapítás annyira kifárasztotta, hogy fel sem ébredt. *II. Rákóczi Ferenc* is csak fejedelmi üdvözlését küldte *Cuno grófnak*. *Mikes Kelemen* segítségével ő is leszállt a lováról és kényelmesen heverészett a tér gyepe. Rögevest bele is kezdett *208-ik levelébe*, amit most is a »kedves néné«-hez címzett. Az utókor számára sikerült egy pár sorát megmentenem, amely így szólt: »...és amint az jűben fekvűnk az Nagyságos Fejedellemmel, arra méne egy öreg Vitéz úr sétabottal a kezében. Lépése meggondolt és

volna tőlük az u. n. közszemérmét. Azok előtt, akik ismerik a pompás és tökéletes művészettel megalkotott szobrokat, — annak idején a Szegedi Szemle közölte is azok képeit —, már az első pillanatban tisztában voltak ezeknek a naiv állításoknak tarthatatlanságával. Akadtak azonban szép számmal olyanok is, akik e híreszteléseket a legkülönbözőbb purparlékra és megállapításokra használták fel, még politikai motívumokat is keverve a dologba.

Ezeknek véget vetendő, szükségesnek tartjuk a leghatározottabban kijelenteni, hogy az ilyen természetű találgatások merőben téves nyomon járnak. *Szó sincs semmiféle külső beavatkozásról*, — aminthogy ezt nem is tartjuk lehetőnek — és egyedül a város ezidőszerinti kedvezőtlen anyagi helyzete az, ami késlelteti a szobrok felállítását. Abban a pillanatban, amint az erre a célra szükséges összeget be tudják állítani a költségvetésbe: *a két nagyszerű műalkotás azonnal elnyeri helyét a Széchenyi-téren*, hiven Klebelsberg Kuno gróf Szeged-szeretetének és városfejlesztési törekvéseinek intencióihoz.

Tudni kell ugyanis, hogy itt nemcsak a szobrok egyszerű felállításáról van szó, amiként a tájékozatlanok elképzelik. Neves művészek és építészek beható tanulmányozása előzte meg a döntést. Hosszu ideig a Stefánia-sétánynak a várróm előtti tisztását szánták a szobor helyéül, amig végül győzedelmeskedett az az elgondolás, amely monumentális környezetet és egy-egy délszaki növényekkel feldiszitett vízmedencét tartott

szükségesnek az alkotások számára. Pásztor János már ennek a döntésnek tudatában készítette el műveit olyanformán, hogy azok *szökőkutak* céljaira is alkalmasak legyenek. Minthogy a tervezett vízmedencék délszaki yirágainak számára a hűvösebb évszakokban is *meleg vizet* kell biztosítani: kézenfekvő volt az a gondolat, hogy a Kálvin-téri hőforrás fölös vizét kell ehhez felhasználni. A vezetékek költségeinek lehető csökkentése végett a forráshoz aránylag közel fekvő he-

A »Romboló Tisza«

megfontolt vala. Nem néze se jobbra se balra, hanemis hátra, csak mondogatá magának: Szeged szebb lett mint volt!«

A teremben mindig élénkebb lett a hangulat, de csak azért, hogy a közmondás: »derüre ború«, itt is beigazolódjék. Elborult a mi nagy grófunk arca! Nem jött el az, akit leginkább várt: *Körösi Csoma Sándor!* Ez nagyon lehangolta. »Ejnye« — dohogott a gróf —, »ugyan mi tartja Sándor bátyánkat vissza ott lent a csarnokban? Pedig szerettem volna megtudni tőle egyet-mást és információt is kértem volna tőle, mert nem nyugszom addig, míg a magyar nyelv ősi eredetét fel nem kutatom!

A társaság lesétált a gróffal együtt az arkádok alá és Körösi siremléke felé mentek. Azonnal megoldódott a rejtély: ott látták a nagy tudóst, *amint a siremléket övező vasrácscon belül toporzékolt* és ékes tibeti nyelven magyarázta, hogy nyissák ki a lakatot! Nem találták a kulcsot, mert nem szerepelt az inventárban. Végre a tűzoltófőparancsnok segítségével kiemelték a tudós professzort és szent volt a béke!

A visszatérő társaságot egy földöntúli tünemény állította meg. Mindnyájan kőbe merevedve oda voltunk a néma csodálattól. A Fogadalmi templom kapui tárva-nyitva, belülről égi fényesség áradt a térre. A művészi freskók megelevenedett bibliai alakjai között lépdelt egy ifjú! Liszt és Erkel csodálatos orgonajátéka kísérte. Arcán a vallásos rajongás, az isteni elhivatottság glóriája tündökölt... *Szent Imre* herceg volt. Mindenki letérdelt a királyi szent előtt.

A tovatűnő hold halvány fénye már Alsótanya bogárhátú házikói felett táncolt. Utolsó sugarával még kifényesítette az alsóvárosi templom rézgombját, lenézett a kutak mélyére, ellocogta a hajnali szellőnek az éjszaka nagy szenzációját, nagyot csipett egy hazasurranó menyecsken, majd kutya-futtában egy köcsögre való holdfénytejjel nyakon öntött egy vén kakast, mire az ijedtében nagyot kukorékolt, — időnek előtte! A felriadt kakastársadalom élénken tiltakozott az időbontás ellen és erre a nagy kukorékolásra magam is felébredtem.....

lyet kellett választani és így alakult ki vég-
érvényesen a *Széchenyi-téren levő két park-
tükör* felhasználásának gondolata. Ezt lehe-
tővé teendő, történt a közelmúltban a Rá-
kóczi-szobor áthelyezése a püspöki palota
elé. Ezáltal már most felszabadult a tér-
nek eddig elfoglalt parktükre is.

Amint látható tehát, a két Tisza-szobor
elhelyezése komplikált építkezéseket tesz
szükségessé, amelyek ha nem is túlnagy,
de a mai viszonyok között fedezetre nem
találó anyagi áldozatokat igényelnek a város
részéről. Ezeket a munkálatokat jobb idők-
re kell elhalasztani, ha csak nem akarjuk a
tisza művészettel elkészített alkotásokat az
azokhoz nem méltó keretben, még ha ideig-
lenesen is —, felállítani.

Minden ellenkező híresztelésekkel és
kitalálásokkal szemben: ez az igazság a
Tisza-szobrok »elraktározása« dolgában.

G. D.

A vidéki Magyar Városok Kulturális Szövetsége III. Egyetemes ülésének naplója

A napokban vettük kézhez a *Vidéki
Magyar Városok Kulturális Szövetsége* Bé-
késesabán, a múlt év február 22. és 23-án
tartott III. Egyetemes ülésének diszes és
izléssel kiállított Napló-ját, amely a Szövet-
ség ügyvezető igazgatójának, a nagytudásu,
lelkes és fáradhatatlan *Kuthy Sándor dr.*-
nak munkája.

A napló részletesen közli a kongresszus
résztvevőinek névsorát és a letárgyalt anya-
got. Ismerteti az előadók és a felszólalók
beszédeit, amelyek közül kiemelkednek *Kle-
belsberg Kunó* gróf kultuszminiszter mé-
lyenjáró felszólalása a vidéki városokról és
a modern városrendezés alapelveiről, *So-
mogyi Szilveszter dr.* polgármester, elnök
megnyitó- és üdvözlő beszéde, az indítvá-
nyok egész sora, végül az állandó bizottság
jelentése a Szövetségnek eddig kifejtett
munkájáról, amely ismét csak *Kuthy Sán-*

dor dr. szerkesztésében és előadásában ke-
rült a hallgatók elé, osztatlan elismerést
keltve.

A jelentés megjelöli a Szövetség négyes
célját:

1. Közelebb hozni a városokat egymáshoz, hogy
fontos kulturális és később egyéb ügyekben is
egyöntetűen járjanak el.

2. A városokban rejlő kulturális helyzeti ener-
giát mozgási energiává alakítani: őket kulturális
egyesületek, intézmények létesítésére, a meglévők
fejlesztésére buzdítani, a megalakult kulturális tár-
sításokat közös szervekkel közös munkára egye-
síteni és belevonni ebbe a tevékenységbe az erre
nemes lelkesedéssel vállalkozó egyetemeket.

3. Kapcsolatot találni a megszállt területek ma-
gyar kulturális egyesületeivel, az ottani magyar
kulturális kincsekkel. Ezzel a nemzeti kultúra egy-
ségét a jövőre biztosítani.

4. A magyar kulturát a külfölddel megismertet-
ni, másrészt a külföldi városok megismerésével
szerzett tapasztalatokat városaink fejlesztésére
hasznosítani. Nemzetközi kiállításokon a magyar
kultúra vidéki kincseit is bemutatni, a vidéki váro-
sokat az idegenforgalomba bekapcsolni. Mindezek-
kel a magyar viszonyokról a külföldet tájékoztatni
s a magyar igazság útját egyengetni.

Ezután részletesen felsorolja, mit tett
eddig a Szövetség vezetősége a fenti célok
elérésére, majd áttérve az idegenforgalmi
problémákra és a külföldi kapcsolatok lé-
tesítésére, a következőket jelenti be többek
között:

Az Idegenforgalmi Tanáccsal és a nemzetközi
vásárral kapcsolatban kilátás van arra, hogy a
»három nap Budapesten« akció a vidéki városokra
is kiterjesszessék.

Meghívásokat kaptunk a külföldi városszövet-
ségekkel együttműködésre, külföldi egyetemeken
való előadásokra. Kivált a német kulturális orszá-
gos testületek részéről nyilvánul meg meleg érde-
klődés.

Rendkívüli eredményt értünk el a külfölddel
való kapcsolatok terén. A német, osztrák, olasz,
svájci, belga és francia városszövetséggel, a Nép-
szövetséggel, a városok világszövetségével közvet-
len kapcsolatba léptünk, tevékenységünk iránt ér-
deklődést, terveink iránt megértő támogatást talál-
tunk. További kapcsolatok kiépítésének és ezzel

Szegediek találkozó
helye az

István király Szálloda

Budapest, VI., Podmanicky-u. 8., Nyugati pályaudvar mellett.

TELEFON (INTERURBÁN) 202—43, 294—34.

SÜRGÖNYCIM: HOTELIST

Szobáink árát mérsékeljük.

E lapra hivatkozók 20% engedményt kapnak.

Központi fűtés, folyó hideg-, melegviz. Lift. Telefonos szobák. Teljes komfort.

a magyar ügy és igazságunk minél szélesebb nemzetközi városi körben való megismertetésének egyedül anyagi akadálya van.

Róma polgármestere azt írja, hogy »most készíti el egy városfejlesztési szövetség létesítését, melynek tervezete és tevékenysége hasonló lesz a magyar városok kulturális szövetségéhez. Gondja lesz rá, hogy mihelyt ez az intézmény megkezd működését, az új intézmény vezetősége legmesszebbmenő előzékenységgel támogassa a magyar kezdeményezést.

A német városszövetség művészeti osztálya vezetője, dr. Heinrich Michaelis azt írja: »Bármennyire is másképp szerettem volna, csak írásban kívánhatok sikert mai, egyetemes ülésükhöz és kérem, biztosítsa a jelenlévőket, hogy őszinte örömmel és becsületos törekvéssel minden tekintetben készek vagyunk minden utat követni, mely a német-magyar szellemi együttműködést elősegíteni alkalmas. A következő gyűlésekre okvetlen elmegyünk.«

A német birodalmi városok szövetsége, a német kisebb városok szövetsége, a svájci szövetség nevében Bern polgármestere, a német-ausztriai város-szövetség, az osztrák művészetközösség legmelegebb üdvözlését küldi a gyűlésnek, »szeretnénk önök körében lenni, magyar művészetet látni s az osztrák és magyar művészet közti kapcsolatot megtartani és megerősíteni.«

A francia városszövetség nevében maga Herriot volt miniszter, lyoni polgármester üdvözölte a szövetséget: »Legélénkebb érdeklődéssel olvastam a szövetség jelentését. Legyenek meggyőződve, hogy a városok nemzetközi kulturális kapcsolataira irányuló kezdeményezésüket a legnagyobb örömmel fogom támogatni és rajta leszek, hogy az Önök tervei és fáradozásai sikerre vezessenek.«

A magyar város-kongresszussal testvéri egyetértésben akarunk dolgozni minden átfogó kérdésben.

Kuthy Sándor dr. igazgatói jelentése valóban »tartalmilag szép, költői lendületre emelkedik, minden ízében magyar és lelkesítő«, amint azt az egyetemes ülés résztvevői egyhanguan megállapították.

Itt említjük meg, hogy a legközelebbi kongresszus ez év őszén lesz Pécsen, amelynek tárgysorozatát most készítik elő a Szövetség vezetői.

— A VÁROSI ZALOGHÁZ a nyári hónapokban — július 1-től augusztus 31-éig — délelőtt 8 órától déli 1 óráig tart pénztári órát.

Képek keretek legszebben és legolcsóbban **Freimann-nál,**
Takaréktár-utca.

Erdei nász

Irta: Doromb.

Földszagu hajnal... reggeli pára..
eldugott ösvény kertek alatt.
Néma homály még.. zizzenő cserje..
benn az ösvényen lányka halad.
Kendő a vállán, fésű hajában,
szalag a kontyán.. máslitömeg..
csattog cipője.. reccsenő ágak..
lába ledobban.. hajlott füvek..
Hajlik alakja.. cédrusfa mása..
lejt a lépése.. ritmikus báj.
Felneszel zsongva, kandi szemekkel
ébredő szóval tengernyi száj!

Földerül képe fölkelő napnak
vén robotosnak.. tetszik a lány!
»Rakj öcsém tüzre néhány lapáttal
friss pecsenyére tatom a szám.«

Fűzja a búját szegre akasztja,
szomjas ajakkal illatot sziv.
Mámoros dallal zeng a kis csiz is,
énekes társat versenyre hív.

Életed a Minden.. ébred a táj,
friss akarással bóközön száll!
Hangos udvarlás, vágyak zenéje
összejoly' egybe.. harmonizál.
Halk pianoból kél a kressendo,
izzó fortéba ömlik a vágy..
Olvadt aranyként lávafolyamatba
árad az érzés.. pázsitos ágy..

Pirba szökellő lányos szemérme
érzi a Minden hívó szavát!
Felfigyel égőn dobbanó szivvel,
nyitva felejtí vérajakát.
Lépte lelassul halk topogással,
sóhaja rebben s földre omol.
Csattanó zengés, nászi hozsanna..
üdrivalgással indul a Tor!
Pázsitos ágyon alvó Madonna..
álma eszményi, tündéri kép..

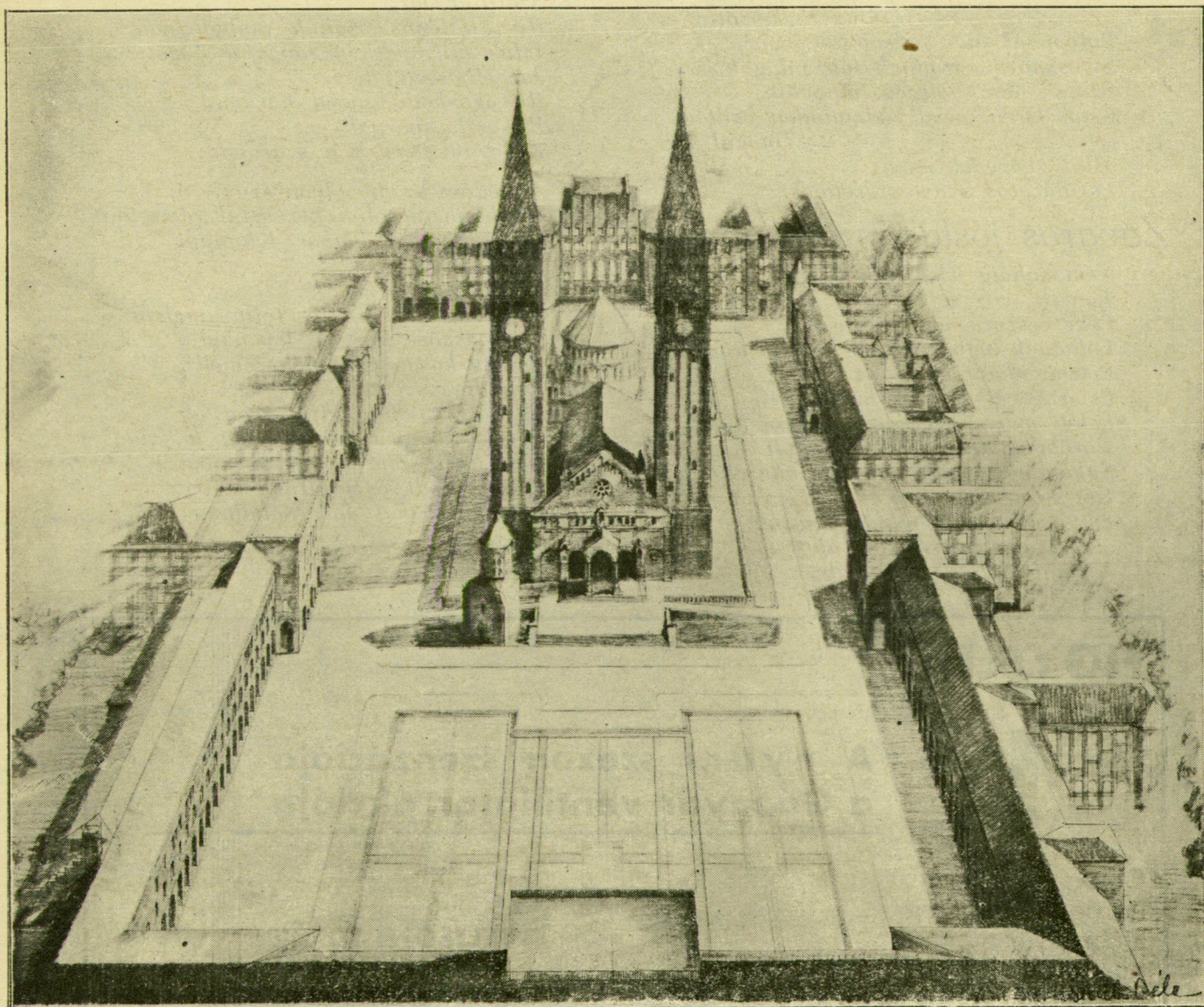
Benn a csalitban fujja danáját,
itt ragadt néhány Pán-ivadék.

Telefonáljon 30—62-re és részletes felvilágosítást kap azonnal a gázgyár havi 2 pengős gáz- és villanyvasalóiról!

A Fogadalmi templom-tér végleges kialakulásának képe

Legutóbbi számunkban Rerrich Béla építőművésznek egy rajzát közöltük, amely a Fogadalmi templom-tér nyugati oldalának tervezett kiépítését mutatta. A rajz alá azt írtuk, hogy az lesz az egyetem központi épülete. Mint most Rerrich Béla építőművész bennünket értesít, a fenti megjelölés téves, mert a közölt homlokzat nem a leendő központi épület frontja, hanem egy *bérház-csoporté*, amely a kultuszminiszternek egy előbbi elgondolása alapján a téren épült volna. Ezzel kapcsolatosan kilátásba helyezte nekünk a tér tervező építésze, hogy a *tényleges* központi főhomlokzat képét lapunkban való közlés céljából rövidesen rendelkezésünkre bocsájtja.

Amidőn köszönettel vesszük tudomásul Rerrich építész úr felvilágosításait, jóhiszemű tévedésünket ezennel korrigáljuk. Addig is, amíg módunkban lesz a központi épület végleges tervét közölni, sok olvasónk ismételt kérésének engedve, alább bemutatjuk a Templom-tér befejezett kiépítésének Rerrich Béla-tervezte képét, amit régebben már egy ízben közöltünk is. Lehet, hogy azóta ezen az elgondoláson bizonyos változások történtek, ám véleményünk szerint a tér végső, mind a négy oldalról körülépített képének hatása nagyjából az alábbi marad:

Ortutay Gyula versei

Egyedül nevető Istenemmel

A kertben csak árnyékok lobognak:
Ma éjjel elzuhant a suta test,
S a valóság komoly helyét
Idegen démonok ragadták el
Zavaros, lázas táncsal.
A hold, mint torz, vékony szemöldök
Éjjeli nőknek homlokán,
Eltűnt egy mellékutca mélyiben,
S a szívem egyedül lüktet
Ellenséges táncoló árnyak között.
A csillagokban már ne bizz!
Alattomos, kerek nyílások,
Melyeken olykor rád les Isten,
Kémlelő, kemény és mégis jó mosollyal:
Még sötét-e éjszakád?
Bővelkedel-e kinjaidban?
S reggelre újra rád bocsájtja
Éjszakádnál feketébb világát.
Sötét éjszakák és fekete nappalok
/között
Bolyongsz már magad is árnyék,
S lassan elmaradnak fák, világok,
Színek, éjszakák és nappalok —
Csak Isten nevet rád minden csillag
/mögül,
Mint győzedelmes úr
És alázatos szívű szerelmes.

Zavaros jóslás, szerelemmel

Nem sokáig szeretjük egymást,
Tán tíz évig se még:
Fekete szőrű, éhes ordások,
Loholnak lógó nyelvvel házunk körül,
Éjszakánként vörös az erdő,
És a kövér tavaszi hold.
Félek már, hogy hasztalan öllelek;
Vöröspalástos, véres angyalok
Suhannak végig hangos himnuszokkal
Kormosarcú városok fölött,
És megreped a föld mögöttük.
.. Látod a mi rétjeink alatt is
Kiszikkadt a régi nedv,

S elhervadtak szép virágjaink.
Hallod hogy ordít forró éneke
A fehérfogú farkasoknak:
Hústra éhesek, hangosak, hősök,
Mi ketten egyedül vagyunk,
És dülöng a házunk
A vemhes világnak vádló zshivájában.
Nemsokáig szeretjük egymást,
Tán tíz évig se még,
Vagy már holnap győz az éhe
/farkasoknak?
Csókolj!
És ijedten jósló számra lopd
Piros virágod, ajkadat.

Szállj el a vállamról

Szállj el a vállamról fekete madár:
Hosszú évek óta vijjogod
Messzi tengerek riadt dühét,
És szemedből érdekesen kiáltoz
Esős őszi éjszakák zuhogó zaja.
Szállj el már,
Hisz különös csókok nyiladoznak
Lilás alkonyatban karjaim között:
Jaj, elhervadnak
Ha ágaskodó, mord karmaid
Húsomba marnak,
És vadul verdes a szárnyad.
A kedves szeme olyan szomorú,
Ha könnyfátyolon keresztül rámtekint:
Ha csókolom hamar lehunyja
Kék szemét.
Tán téged lát?
Előregörbedő borzas tollú nyakad,
Vérrozdás, horgas karmaid
És szurkosan csillanó szemed?
Lehunyja szemét,
És hallja fekete vijjogásod:
Ezért szomorú piros virág a szája,
Nem nyit soha pompázó tavaszt,
Csak fáradt őszi virág.
S megborzong, ha csókolom.
Szállj el fekete madár,
Szállj el...

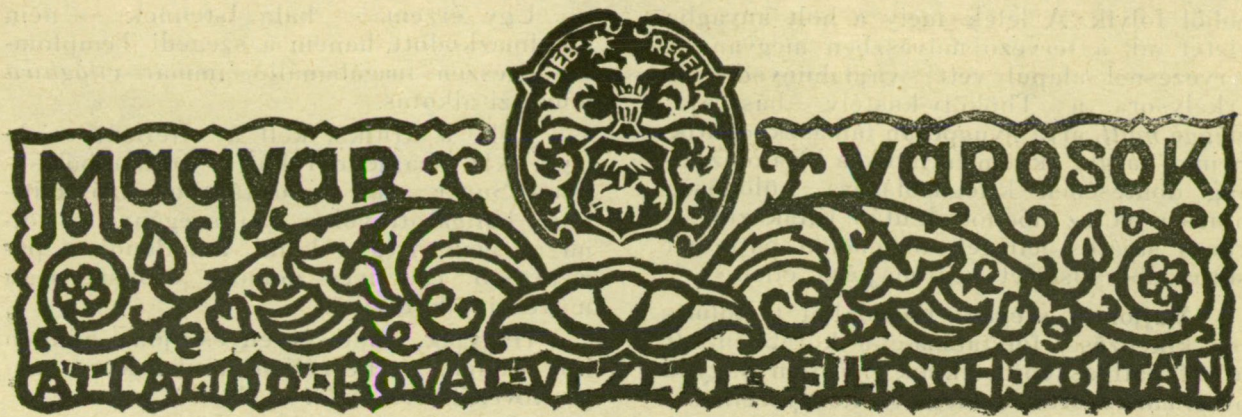
FIGYELEM

A nyári szezon szenzációja a Gázgyár ventillátor akciója

Csak veszít vele,
ha nem nézi meg
a Gázgyár
kirakatait ■

TELEFON: 30-62
KÖLCSEI UTCA 11

Válasz a debreceni városház tervpályázatához irt „Reflexió”-ra

Irta: Borsos József, Debrecen sz. kir. város műszaki tanácsosa.

Szeretem és állom a tárgyilagos kritikát, úgy érzem azonban, némi felvilágosítással tartozom a »Szegedi Szemle« legutóbbi számának e helyén megjelent és F. Z. által irt »Reflexió«-ban foglaltakra, főként pedig a különvéleménnyel szembeszögeztet 1—5. pontra.

A környezet, a mult ha van, okvetlenül kötelező a városépítésben. Ennek az elvnek a hatása alatt készült a közelmultban Dérimuzeumunk, amely a Collegium és a Nagytemplom stílusában épült. De ahová az új városházát kívánjuk állítani, ott nincs olyan környezet, amihez alkalmazkodni lehetne. Nehéz ezt írásban bizonyítani, azt látni kell. A régi jó Piac-utcának az a része, mely városszabályozási tervünk szerint itt térré, — Szabadság-tér — szélesedik majd, olyan szerencsétlenül épült ki, hogy csak a mai épületek figyelmenkívül hagyásával lehet és kell is egy szép, harmónikus téralakításnak alapját megvetni. A legöregebb épületek a bécsi hadmérnökök terve szerint a száz év előtti bécsi »Baumeister-stilust« mutatják; az újabbak viszont teljes összevisszaságban, az újabbak viszont teljes összevisszaságban, tek, kivéve a műkölapokkal kirakott Alföldi Takarékpénztár házát, — szójáték szerint: az »Alföldi takaréktűzhely«-et.

Ha tehát a környezet nem köt, jön az anyag és a szerkezet, no meg a művész, aki Stockholm nélkül is tud alkotni. A bíráló bizottság több tagja látta, magam is tanulmányoztam a stockholmi városházát és a 121 pályaterv között rá is mutattunk annak reminiscenciáira. Am az I. díjas tervnél erről szó sincs.

A »Reflexió« egyszerűen tagadja, hogy a kongótégla (Klinker) anyagra alapított építészeti alkalmas lenne a városkép kialakítására. Ezuttal azt kívánom kifejteni, hogy ez miért alkalmas és lehetséges is.

Bizonyos, hogy az átmeneti idő tartamát nem tudjuk egy árvizzel, (mint Szeged), vagy tűzvészsel, (mint Gyöngyös) lerövidíteni, de 50 év mulva ezek nélkül is meglesz a Szabadságtér kongótéglás házkoszoruja.

Mert, ha a renaissance giccses épületeire nem is vagyunk tekintettel, a mult: a régi Debrecen lelke, mely egy az ujjal, megszabja az utat.

A kálvinista puritánság szelleme, amely évszázadok óta vezeti a várost, nagy kedvét leli a kongótégla-anyagban. Nem véletlen az, hogy a városi téglagyár ennek előállítására berendezkedett. Régen éreztük időálló homlokzat-anyagunk hiányát. A kő messze van s emiatt is drága; a szárazon sajtolt téglal elketlen, egyhangú és szintén nagyon költséges.

Törekvésünk helyességét fényesen igazolta gróf Klebelsberg kultuszminiszter is, amidőn gratulált kongótéglánkhoz, mint »az Alföld nemes építő-anyagához«, s ezt, — örök hálánk érte, — alkalmazta is a szegedi Fogadalmi templom-téren.

Nyugodtan előirhatjuk, megkövetelhetjük a Szabadság-tér épületeinek kongótégla-kiképzését. Nem kerül többbe, mint a jobb, nemes vakolatu homlokzat és elmarad az évenként felmerülő fentartási költség; emellett látszik az igaz anyag, nem vezet félre a szemlélt a gipszből és bádogból való kőutánezat.

A »Reflexió« utolsó bekezdésében az áll, hogy nem stílusutánezatra gondol, »hanem a tömeghatás és részletképzés oly alakítására, amely a város régi szellemének megfelel.« Erre a szólamra nem térek ki; úgy érzem ellenben, hogy a versenyképes építés-modorról felállított feltételekben együtt vagyunk. Ugyanis a debreceni városház anyaga adott; a szerkezeti hangsúly

ebből folyik. A lélek, mely a holt anyagba életet ad, a tervező művészen megvan. A tervezésnél alapul vett vajdahunyadi vár erkélysora, a Thököly-kastély bástyája: eléggé *mult*, arra nyugodtan támaszkodhatik. Semmi tárgyi okot nem látok a bírálóbizottság döntésének kifogásolására, különösen niúcsen ok, az előadottak után, tiltakozni, »a város sajátos jellegét, történelmi patináját sutbadobó kísérlet végrehajtása ellen.«

Vajjon a *szegedi* Fogadalmi templom-tér kiképzése, folytatása-e a korábban ott állott patinás épületeknek? Vajjon nagyon alkalmazkodott-e a meglévő környezethez?!

Ugy érzem, — hála Istennek — nem alkalmazkodott, hanem a szegedi Templom-tér egészen magábanálló, immár *világhírű* művészi alkotás.

Kell a kritika, kell a »Reflexio«; de ha a XII. század derekán a gótika bölcsőjénél Suger apát az ujitást ellenző kritikára hallgatott volna, ma szegényebb volna az emberiség a kölni, a milánói, a párizsi stb. csucsíves dómok örökszépségű művészi alkotásaival.

Hagyjuk, hadd érvényesüljön minden kor szelleme és beszéljen minden kor a maga köve, illetve *téglái* nyelvén!

Urbanisták

A közelgő pécsi városközi kongresszus rátereli figyelmünket azoknak a munkálkodására, akiket összefoglaló néven *urbanistáknak* nevezhetünk. E szó természetesen nem homogén kulturájú egyének gyűjtőfogalmát fedi. Magába foglalja a tudomány legkülönbözőbb ágait művelő férfiakat: jogászokat, mérnököket, történészeket, szociológusokat, geográfusokat, közgazdákat stb. De mindannyiukat egy közös szempont sorozza együvé, az, hogy mind a város, a közösség közügyeivel foglalkoznak.

A közelmúltban az összes városi problémák egységes megoldása érdekében megteremtettek egy új tudományágat, amelynek programját a »Vie Urbaine« — a városok nemzetközi uniójának hivatalos orgánuma — következőképpen határozza meg: »L' étude générale des conditions et des manifestations d' existence et de développement des villes«. Ezek szerint tehát ez az általános tanulmány felölel minden oly állapotbeli tényt és megnyilvánulást, amely a városok létére és fejlődésére vonatkozik.

Az új tudományak ma már minden művelt országban fejlett irodalma van. Amennyire összetett és sokoldalú ez az irodalom, annyira nehéz oly megfelelő nevet számára találni, mely a sok ágból össze tevődő studium egységét és általános jellegét hiven kifejezi. Talán még a legmegfelelőbb a francia műszó: »Urbanisme«, amely valóban kifejezi a fogalom általánosságát. A német »Städtebau« inkább egy részét hangsúlyozza, azt, amely a városok anyagi kialakítására vonatkozik. A német terminus technicus tehát nem elég általános. Még kevésbé megfelelő ilyen szempontból az angol »Townplanning«, amely már nemis anyagi alakításra, hanem eszmei elgondolásra, rajzbeli előkészítésre utal. A magyar »Városépítéset« és »Városfejlesztés« elnevezések ugyanilyen hibában szenvednek,

illetőleg nem megfelelők az általános fogalom kifejezésére. A francia Urbanisme szónak talán csak az az egyetlen hibája, hogy csupán városok (urbs) ügyeire látszik vonatkozni. Tehát számunkra az »urbanizmus« szó átvétele annál is inkább meggondolandó, mert a kisebb közösségek (falvak és különösképpen a tanyák) fogalmkörét kizárná, már pedig erre nálunk különös módon hangsúly helyezendő, ezen a téren lévén a legtöbb tennivaló.

Ezekután — függőben tartva a helyes elnevezés megválasztását — rövid szemle keretében ismertetni óhajtom azt, hogy a külföldi irodalom valóban milyen általános jelentőséget tulajdonít a városok ügyeivel foglalkozó tudománynak és milyen sokoldalú tevékenységet kíván tőle.

Miss Theodora Kimball a szakirodalom mindennemű termékeit formájuk szerint 3 csoportba osztja:

1. Nyomtatványok (könyvek, röpiratok, jelentések, újságcikkek stb.).
 2. Rajzok (térképek, tervek, képek, fényképek, levelezőlapok stb.).
 3. Kéziratok (oklevelek, okmányok stb.)
- Tartalmi szempontból M. Patrick Abercrombie ad érdekes felosztást. Csoportosítása következő:
1. Helyrajz (helytörténeti munkák, régi és modern tervrajzok gyűjteménye).
 2. Eszményi elgondolások.
 3. Általános városépítészeti munkák.
 4. Részletes technikai művek. (Kertművészet, mérnöki alkotások, szociológia, gazdaságtan, törvényhozás.)
 5. Publikációk. (Ismeretetések.)

Pierre Lavedan 4 nagy csoportban tárgyalja az összes idevágó problémákat a következőképpen:

1. *A város fejlődése.* Alapjától kezdve vizsgálja a problémát egész összetettségében, megfigyeli a legkülönbözőbb jellegű

városi alkotások legváltozatosabb módon jelentkező reakcióit, legyenek azok földrajzi, gazdasági, néprajzi, politikai vagy egyéb vonatkozásúak.

2. *A városi gazdálkodás.* A gazdasági élet földrajzi adottságai és ennek eredményei néprajzi szempontból.

3. *Várospolitika.* Közigazgatás és ennek szervezete.

4. *Városrendezés.* A négy sarkalatos probléma tanulmányozása: városterv, köz-tisztaság és közegészség, közlekedés, kerületek beosztása.

Szerinte a felsorolt módon csoportosított tanulmány történhetik a mult, jelen és jövőre vonatkozóan, lehet speciálisan egyes helységekre, vidékekre korlátozva, vagy mozgathat általános keretek között.

Már e rövidke szemléből is kibontakozik a város-tanulmányozás problémájának óriás méretű aránya, az élet minden ágára kiterjedő sokoldalúsága. A közönség körében érdeklődésre és méltánylásra tarthat számot az a hatalmas munka, amelyet városaink vezető egyéniségei — urbanistáink — minden téren kifejtének. Sajnos nálunk még minden ágazatban nagyok a hiányok és igen sok a tennivaló. Mindenesetre legjobb tehetségeink vállvetett szakmunkája biztosíthat csak sikert. Emellett azonban a szerteágazó studiumok egységes irányítására, egy általános vezető eszme kitűzésére és ennek alapján a részleteredmények egybevetésére és összefoglalására van szükség. A szakirányú és helyi szempontok szerint teljesített munkálatok mellett az egységesítés munkáját is el kell végezni, a részleteredményeket csoportosítani, s a vidéken-kint kialakított eredményeket közös nevezőre hozni.

Lapunk amellet, hogy speciálisan helyi problémákkal foglalkozik, e rovat keretén belül lehetőséget akar nyújtani a városok ily irányu egymás közti érintkezésének. Remélem erre még bő alkalom fog nyilni a pécsi kongresszussal kapcsolatban, amely legkiválóbb urbanistáink találkozója lesz.

(F. Z.)

A Városi Árverési Csarnokban

(Oroszlán-utca 6. szám.)

alkalmi áron kerülnek eladásra

arany és ezüst ékszerek és dísztárgyak,

butorok, zongorák, férfi

és női ruhák, szövetek,

vásznak

és mindennemű egyéb ingóságok.

Gondolatok Petőfi szülőházában Kiskőrösön

Azok a régészeti leletek, amelyek a Magyar Nemzeti Múzeum ásatásai alkalmával Kiskőrös határában napvilágra kerültek, az ősz óta erősen foglalkoztatják a magyar archaeologusokat s minden tulás nélkül megállapítható: azokat a szakembereket is, akik az ország határán kívül várják a gazdag és értékes lelet anyagának közzétételét. Ismét egy új vonatkozás, amely Kiskőrös nevét messze túl a határokon is sokáig emlegetetté fogja tenni. Új vonatkozás, mert közismert dolog, hogy mint Petőfi születési helyét már régen ismerik. Tanuskodik erről az a huszonöt kötetnyi vendégkönyv, amelynek most kintfekvő utolsó kötetében is ezrével hemzseg a sok kegyeletes látogató neve, köztük sok külföldi emberé, aki csak azért jött Kiskőrösre, hogy a lánglelkű költő szülőházát megláthassa.

Valóban megható az a szeretet, amellyel a kiskőrösiek nagy szülőttük emléke iránt viseltetnek: az a féltő gondosság, amellyel az emléktáblával megjelölt szülőházat tatarozzák, az a kegyelet, amellyel Petőfi dajkájának sírját istápolják s amellyel a legelső Petőfi-szobrot mutogatják. Ez a kegyelet nem csak az intelligens emberben lángol, de annak az egyszerű parasztasszonynak a lelkében is, aki büszke szeretettel emlegeti a látogatók előtt a szabadkérményes konyhát mutogatva:

— A legkisebb házból, a világ legnagyobb költője!

Ez az őszinte szeretet, büszkeség és kegyelet nekünk magyaroknak is hagy valami kívánni valót s még inkább hagy azok szemében, akik idegenből jönnek s akik oda kiut hozzá vannak szokva ahoz, hogy a külföld nagyjainak szülőházai nemcsak kővémeredt falakból állanak, hanem lélekből is. Abból a lélekből, amely megihlette azt a lángészt, akinek ma csak kegyeletes, de nem eleven emléke. *Petőfi szülőházában ma nincs élet*, pedig a látogatók ezrei vágnának utána. *Látni szeretnék úgy, ahogyan Petőfi szülei látták.*

Nem lehet itt arra gondolni, hogy diszbutorokkal meghamisított lakást varázsoljunk azok elé, akik idefáradtak érte. Nem szégyen az, hogy ütött-kopott paraszt butor állott annak idején a (ma koszorukkal telt) szobában; nem szégyen az, hogy egyszerű paraszt nyoszolyában jött a világra, hiszen a lángesznek születése nincs se ranghoz, se módhoz kötve. Be kell népesíteni azt a kicsi szobát *korhű butorokkal*, ha az eredetiekkel nem lehet: hadd lássák, akik odafáradnak, hogy milyen környezet vette körül a legnagyobb magyar lírikust.

Ma nincs a keresztlevelen és a koszorun

kivül egyéb a szobában, mint két kép. Még azok a nyomatok is hiányoznak, amelyek mindenütt ismerősök s amelyet nem volna nehéz összeszedni, nem kerülne sokba lemásoltatni, hogy a szobába vezető konyha fehér falai ne csak az egyszerűséget hirdessék, ne csak a születésnek legyenek néma tanúi, hanem az egész viharos életnek, amelyről rövideje ellenére is elég sok kép forog közkézen. És ott volna a helye egy szerényen meghuzódó könyvszekrényben az egész *Petőfi-irodalomnak* is, az első kiadástól kezdve az utolsóig, bármilyen nyelvű legyen is az s minden értekezésnek, amely Vele foglalkozik, mert ezeknek is az Ő lángelke szolgáltatta a témát, így hát ezek is az Ő egyéniségéhez tartoznak.

Tudjuk jól, hogy ezeket összegyűjtötték s a relikviák is együtt vannak a *Petőfi*

házban. Ott is az Ő szellemét tükröztetik, de másodpéldányban *feltétlenül Kiskőrösön van a helyük*. Ézzel lehetne életet vinni a néma falak közé, így még jobban szemléltetve a nagyságot.

De mi még az udvart se hagynók úgy, ahogy az ma van. Az egyszerű gémeskút környékét *kis parkká* kellene átalakítani, amelynek thujái és ciprusai árnyékában kellene eltemetni *Petrovics Istvánt* és *Hruz Máriát* és az öreg temetőben nyugvó *Kurucz Zsuzsánnát*, *Petőfi* dajkáját. A csendes utca nem háborgatná pihenésüket s a szomszédos óvoda eleven gyermekeinek vidám zaja legfeljebb álmot láttatna velük, amelynek hangzavarából kicsendülne:

»*Dicső neve anyám, költő fiadnak, soká, örökkön él!*«

BANNER JÁNOS.

Perui levelek

Irja: Szamos Sári.

III.

(Előző közleményeink f. évi 7. és 10. számainkban.)

Április végén jöttem be a farmról. Jó volt néhány hónapig kint élni a Campon, olyan más ott az élet, mint a félmillió városban. A természet közvetlen közelségében ugyan parányinál parányibb az ember és mégis nagyok, szabadnak, már-már hatalmasnak érzi magát. A kánikula kiesit meggyötört ugyan, mert alig volt nap, hogy a plusz 38-at ki ne mértük volna, sőt olyik napon még ennél is magasabbra szaladt fel a Celsius, de azért jól birtam humorral és türelemmel.

Jártam-keltem a szomszédos haciendákon, egyszer meg is ragadtam 18 napra a Trujillo melletti Laredo-farmon; Trujilloból gyakran mentem ki autóval a régi, a preincái Chan-Chan városba, a Gran Chim fővárosába. Itt hosszabban kell időznöm.

Olvastam a *Magyarságban* megjelent perui cikkeket. Nem osztom a Magyarság politikai véleményét, sőt azzal éppen ellentétes állásponton vagyok, mégis: *Milotay* és *Feleki* lapját tartom hazánk két legjobban legnívósabban szerkesztett ujságjának. Ha valamelyik jelentéktelen lap lőtt volna bakot a limai *Hyatt* ur cikkeinek közlésével, úgy csak mosolyogtam volna rajta, hogy megirtak egy szenzációt, aminek fele, harmada, sőt még csak negyede sem igaz. De nem oda Buda, ha *Milotay* ujságjáról van szó. *Hyatt* ur átutazóban levő angol hírlapíró (ezt az információt szerezte be róla titkárságunk,) ha ugyan ez a Ben Harrison *Wyatt* nevű liverpooli zszurnaliszta azonos

a cikkíróval. *Hyatt* nevű urat, bár titkárságunk napokon át nyomozott és nyomoztatott: Limában találni nem tudott. Ennyit erről a »szenzációról«.

Én Chan-Chant (Olv.: Csan-Csan. — Szerk.), tehát nem Kan-Kant és nem Kimu hanem Chimu (Olv.: Csimu. — Szerk.) fővárosát több mint kilenc éve nagyon jól ismerem. Öt évig laktam a legközvetlenebb közelségében Casa-Grandeban. Chan-Chanban napokat, — ha a napokat számolnám, heteket és ha a heteket adnám össze: hónapokat — töltöttem, de azokat a meséket, amelyekről *Hyatt* ur beszél, megtalálni nem tudtam. Sem templomnyomokat, sem kitűnő preincái autótutakat; semmi egyebet, mint város-romokat, elég épségben maradt palotai folyosó-részeket, halottak részére készített boveda-szerű alagutakat és néhány jó állapotban megmaradt házfalat. Egyik falon hieroglifek vannak, megfejtés nélküliek még ma is. A sirboltokban is jártam, tehát itt is megdől *Hyatt* urnak az az állítása, hogy »Chan-Chan«-ban nem található a chimuk sirboltjai. Ha nekem annyi briliánsom volna, ahány koponya és láb-szárcsont volt már a kezemben a *Magdalene de Cao-i*, szintén chimu romok közt: úgy *Hyatt* urat iskoláztatnám, de mindenek felett megtaníttatnám arra, hogy az igazmondás kötelező akkor, ha a Magyarság nagyon nivós közönségéhez szól az ember.

Az *autó-utakról*, a kitűnő preincái aszfaltos utakról csak ennyit: február közepén

voltam Chan-Chanban. Autóval, egy kitűnő Hudsonnal mentünk. Hogy utat rövidítsünk, nem a most USA- pénzen épülő állami utat választottuk, hanem átvágtunk a régi, az ősök által készített utra. A négyórás ut betegbé tett, mint a 12-ös erősségű orkán az Atlanti Óceánon. Vizen még ennyire tengeri beteg sohasem voltam, bár engem »ringatott« már a kiszámíthatatlan Carabiatenger is, sőt még a szörnyűséges Viscaya-öble is. Az bizonyos, hogy például Salaverryből fel lehet még ma is lovagolni Cajamarcaig, az utolsó inka székhelyéig és az ut kitűnő még ma is. Ezt az utat valóban az inka parancsára az indiok csinálták.

Irjam meg azt is, hogy az is mese, hogy az utolsó incát, Atahualpát azért végeztette ki Pizarro, mert félt tőle és törzsétől, s az is mese, hogy azért végeztette ki, mert Manco Capacot ő ölette meg? Irjam meg, hogy ma már be van bizonyítva, hogy Atahualpát 1533-ban a spanyol hittérítők ölették meg, hogy így végezzenek a Nap, a »SOL«-imádó pogányokkal? Sok mindent tudnék még ezekről írni. Majd máskor.

Rosszak a *negociok* nálunk is. No nem, nem a munkanélküliséget jelenti ez, de új emberek ma már nehezen találhatnak elhelyezkedést és mindennek dacára, minden hajó ontja az újabb és újabb kivándorlókat. Azt hiszik a jó öreg Európában, hogy a pálmák coco (így hívják a kókusz) helyett aranyfontokat érlelnek. Bolíviában az érc-király, a bánya-császár, senor Patino százával küldi el a kereskedelmi alkalmazottakat és a mérnökeiket és egyszerre 40 percenttel rődukalta a munkásság bérét.

A forradalom szele megint elsuhan fölöttünk, de presidentünk szilárdabban ül, mint valaha a Casa de Gobiernoiban. Az ellenzékét egyszerűen deportálták, részben a mi Isla San Lorenzonkra, részben az ecuadori Galapagos-szigetekre. Conspiradornak lenni különben igen jó »negocio« nálunk, mert akármilyen kis inci-finci skribler is legyen az illető: ha deportálásra kerül a sor, havi 400 dollárt kap a kijelölt hely perui ügyvivőségétől. Csak már engem deportálnának! No nem, nem a Galapagosra, nem is a San Lorenzora, hanem a mi bűbájos Isla Santa Margaritánkra! Hogy mit szólna hozzá az uram? Valószínűleg ő is erre a sorsra juttatná magát és így várná ki az idők jobbrafordulását.

Igen, tudok a magyar viszonyokról is. Hol csodálkozom, hol derülök, ha az *El Comercio* alábbi hiteit olvasom: »Albrecht polgári nőt vesz el, Brasilba indult, de előbb megjelent Zitanál, hol hódolatát és elismerését mutatta be Ottó iránt«. (Ennél jobb viccet már régen nem olvastam!) »Ottó proklamációt készül kiadni — Bethlen (sic) ellenjegyzésével!« (Háboru? Nem hiszek benne a mai generációval, de a következő

ujból hajlamos lesz rá, mert a világbéke éppen olyan utópia, mint az *Estados Unidos Europeos.*) (Európai Egyesült Államok. — Szerk.)

»Coronel Takach és 15 társa egyes zsidók lenézett és joggal lenézett mesterségét a csalást, a hamis uton való pénzszerzést üzte stb. stb.« Ezeket mesélte el az utóbbi hetekben a Comercio. És még valamit: »Carlos Wolff és Francisco Hunyadi diputatok felszóltak a congreso hungaróban és óva intik a primer ministrot, conde de Bethlent: forradalmat profeciálnak a nevezett urak, forradalmat a campesinok (földmivesek) részéről!«

Egy másik cikk IV. Károly esetleges szentté avatásáról cseveg. Politikai háttér, kevés guny, malicia stb. A befejezés szó szerint: »Ne felejtjük el, hogy Magyarország Szent Istvánnal kezdte. Szent uralkodóval fogja is végezni? Azt mondtuk: »végezni«, mert Magyarország nem más, mint egy dicsőséges széldarabolt ország.«

Arra kérem, ne silányítsa le a mi 1839-ben alapított El Comercionkat. Merem állítani, hogy nincs Pesten nagyobb gonddal, nagyobb tudással szerkesztett ujság, mint ez a lap. Különbön is egész Ibero-Amerikának két kitűnő ujságja van: a buenos-ayresi »La Nacion« és a limai »El Comercio«. A Comercio a napokban gyászkeretben jelent meg, mert főmunkatársa dr. Luis Warela Orbegoso Madridban, ahol a spanyol ujságírók kongresszusán résztvett, meghalt. Ne borzadjon el, de amikor olvastam a hirt, fellélektem. Clovis (így jegyezte mindig cikkeit) volt a legveszélyesebb entente-barát ezen a hemisferán, s ennek a valóban széles látókörű, nagy tudású ujságíró, egyetemi tanár és diplomátának minden szava a legszörnyűbb izgatás volt Alemania és Ausztria-Hungria ellen. Ha Romániában bajok voltak, akkor Clovis vezércikkkezett, hogy rágalom az egész Hungria részéről stb. stb. Ha azt kábelezte az Ass. Press., hogy hazánk »fegyvereket csempész«, akkor azt kérdezte a vezércikkben »vajjon miért nem törlik le a mappáról teljesen ezt a rebellis hunne-paist?« stb. A német államférfiak közül csupán Rathenaut ismerte el jóindulatunak és nagynak; a többieket, még Müllert is lerántotta a sárga földig. Amikor a Colombo nevű olasz hajón elindult végzetes utjára, váltig azon örült utleírásaiban, hogy nem kell jobb sorsra méltó füleinek a kellemetlen anglo-sajon idiomát hallgatniok. Béke rája.

És mégis van valami, ami engem meghat ebben az ügyben. A Madridban levő ujságírók elhatározták, hogy a szanatorium költségeit ők viselik. Erre a gobiernonk kábel útján utasította a madridi követséget, hogy ezt ne fogadja el, mindent az utolsó centig a perui állam fizet. Lássá, ez valami, ami

nekem imponál. Uj hazám megbeesüli azokat a fiait, akik az ország érdekében, annak megismertetése érdekében munkálkodtak. (Dr. Varela Obregosot kétszer is meghívta a genfi népszövetség előadások tartására). Nálunk Hungáriában? Ugyan mit kapott életében és halálában a mi nagy Rákosi Jenőnk?

(Folytatjuk.)

Vitéz László krónikája

— Állandó rovat. —

A dolog úgy kezdődött, mint máskor: reggel volt, felébredtem és megállapítottam, hogy még mindig tart a szörnyű kánikula. A nyitott ablakon keresztül vastagon, zsirosan csurgott be a szobába a hőség, szinte látszott kegyetlen hőmpölygése. Fáradtan nyúltam az újság után, fáradtan és érdeklődés nélkül, csak megszokásból. Ebben a hőhullámban úgysem történhetik semmi, ami kihozhatja a sodromból, ami igazi szenzáció lenne, ami felvillanyozhatna. Milyen unalmas lett például ez az egész Hoover-ügy. Minden nap kapunk egy adagot belőle. Eleinte még hatott valamennyire, de aztán megszoktuk, belefásultunk és kezdtük nem érteni, hogyan lehet kedve annak a jóképű, mosolygó, amerikai úriembernek negyvenkét fokos melegben méricskélni a mi világrészünk látát. Miért nem megy el inkább Miami-ba, ahol a többi hasonló misterek nyugtogatják bütykeiket a tenger vizébe? Mit akar velünk, mi köze hozzánk, mit okoskodik a mi dolgunkban. Jobban tenné, ha nem zavarna bennünket dollárszagú elképzeléseivel és hagyná, hogy minden energiánkkal ez ellen a kutya hőség ellen viaskodjunk.

Hisz úgyse segíthet rajtunk.

Mi európaiak vagyunk, öreg lumpok, akiknek idegein már a delirium tremens táncol, menthetetlen morfinisták, akik már nem tudunk izgalmak nélkül élni, akiknek szükségünk van a narkotikumokra, jobban, mint a falat kenyérre; akik gyerekes csökönyös-séggel babrálgatunk régi, rongyos, törött játékaikkal, háborúval, békével, diplomáciával, országhatárokkal, vámhatárokkal, kapitalizmussal, szocializmussal, liberálizmussal, koronákkal és elnöki süvegekkel. Ő meg amerikai, akinek a lelkében sziklavárként áll az új világ új, másfajta hite. Mit akar hát tőlünk, hiszen nem érthetjük meg egymást soha.

Marhaság az egész — gondolom és lustán bujok ki az ágyból. Az újság zizzelve hull le a földre.

Kinn az utcán, amikor megcsap a kemencehőség, enyhén elkáromkodom magamat. de Mister Hooverre már egyáltalában nem gondolok. Még csak kívülről, a bőröm felszínén érzem a pörzsölő meleget, hát kárörvendezve figyelem felebarátaimat, akiket már kerülget a hóguta. Csak az tűnik fel, hogy néhány nagyon komorarcú polgártárs kerül az utamba, a többség viszont szokatlanul jókedvű. Valósággal füttyül a melegre, egész vidám foxtrotot füttyül.

Itt történhetett valami, amiről még nem tudok, ami nem volt benn a reggeli újságban sem.

Kiültem a korszóra és néztem az előttem elballagó embertársakat. Közömbös arcot nem láttam. Vagy mérhetetlen szomorúság és bosszúság, esetleg kétségbeesett aggodalom sirt ezekről az arcokról, vagy pedig kacsiás vidámság. Csak az volt a furcsa, hogy megfordult a világ. Azok voltak a vidámak, akiknek a legtöbb okuk lett volna a szomorúságra. Láttam például a fűszerezőmet, aki a napokban vált inzolvenssé. Félre volt csapva a kalapja, mosolygó arcát a nap felé tartotta és »Az ipafai papnak« kezdetű indulót füttyülte. Néhány perc múlva a háziuramat láttam, aki a város egyik legjobban szituált polgára. Most feltűnően sápaát volt, előreszegzett nyakkal futott el előttem és mormogott valamit. Azt sem vettem észre, amikor alázatosan köszöntöttem.

— Mi történt ezekkel az emberekkel? — kérdeztem ijedten, mire megszólalt mellettem valaki.

— Hát aludtál, nem tudsz semmit? Bezárták az összes bankokat. Kormányrendelet. Ma éjszaka adták ki. Senki sem veheti ki a betétjét.

A barátom volt a felvilágosító, aki észrevétlenül ült le mellém és meghallotta kérdésemet.

Valami egészen zavaros világpolitikai és világgazdasági teóriát fejtett ki nagyhirtelen, de én bizony nem értettem meg belőle egyetlen szót sem. Váratlanul csudájó kedvem támadt. Azon kaptam rajta magamat, hogy én is dúdolom már az indulót:

Az ipafai papnak papipája van, tehát az ipafai papi pipa papi papipa.

— Megörültél? — mordult rám elméletének kifejtésében füttyezővel félbeszakított barátom.

— Nem én, csak röhögni kell. Hogy fog csudálkozni a háziúr, ha követeli majd a lakbért és azt mondom, hogy nem tudok kivenni a bankomból pénzt. Hogy fog röpülni majd a gázember, ha jön a számlával. Hogy fog majd dörömbölni lezárt ajtómon az árverezni óhajtó végrehajtó!

Most már én is elhiszem a bölcsek és poéták hazugságát, hogy a szegénység jelentheti csak a boldogságot.

Alsmer

Hollandia, 1929. szeptember eleje.

Amsterdamból vasuton, gőzcsónakon vagy autón is megközelíthető. Alig hagyja el a vonat a hollandok bájos világvárosát, a táj mezőgazdasági tájjá alakul át. A vasut mellett, kis parcellákban virág — mindenhol virág. Ezrei sorakoznak a kis kertésznek, melyek a rózsáknak, azáliáknak, rododendronoknak és kertészeti nyelven szólva az egy nyári virágoknak millió és millió darabjait termelik. A szem mindenhol csak virágmezőket lát, melyeket a vízvezető csatornák ezüst csikja és a pompásan kiépített utak szagatnak meg. A virágtengerből csak a csinos és izléses kertészlakok emelkednek ki. Kis területek ezek, melyek alig érik el az egy hektárt — kb. 2 hold, — de tulnyomólag 1/2, 1/3 hektárnyi kertek, melyek egy család szorgalmas munkája után gondtalan megélhetésre elegendő lehetőséget nyújtanak, noha az állami és más közterhek ott is igen jelentékenyek. Míg a hagymás virágok — jórészt tulipán — hazája Harlem, addig az u.n. vágott virágok, cserepes virágok és rózsák Kánaánja Alsmer. Vasut, ut, csatorna, árok állami intézmények mind annak a nagy célnak az érdekében vannak beállítva, hogy mennél jobbat, szebbet és olcsóbbat termeljenek. A talaj humuszos hordaléktalaj, bőséges tápanyaggal, de kellő nyirkossággal, mely a sok nedvességet kívánó virágtermelés főhelyévé tette Alsmer. Minden szezonnak megvannak a maga virágai, melyeket nagy gondnal termelnek, de még nagyobb szakértelemmel csomagolnak és értékesítenek. A vágott virág kötésének, szárhosszaságának legalább oly kialakult szokásai vannak, mint akár-mely értéktözsde. Egy kötegbe 20 szál virágot tesznek, mely általánosan elfogadott egység, melyet ezer kötegenként szállítanak London, Hamburg, Köln stb. piacaira. Egy-egy ilyen köteg ára 6—10 cent, ami a mi pénzünk szerint 14—20 fillérnek felel meg. A kertészek beszállítják az így termelt virágokat az Alsmerben lévő nagy szövetségi csarnokba, hol a virágokat a szövetkezet vezetősége átveszi s a meghatározott napokon rendezendő nyilvános árverésen eladja. A termelő nincs jelen, de nem is szükséges, mert csak kifogástalan virágot vesznek át és csak kifogástalan virágot szállítanak. Mindkét részről feltétlen a bizalom, mely alapja az értékesítésnek és kivitelnek. Ez a csarnok rendkívül praktikus építmény. Vasbetonból épült, hova vasut, csatornán közlekedő kisebb hajók, motorosok, autók és kocsik beállhatnak, de repülőtér is van közelében, mert csak úgy lehetséges az, hogy az aznap vágott virág aszerint, hogy szükséges vagy nem, jegelve kerül piacra

Londonban vagy Hamburgban. Nem csak a vágott, hanem a cserepes virág is igen jelentékeny kiviteli cikk. A cserepes virágot is átveszi a szövetkezet s az értékesítésről már maga gondoskodik. A kertésznek főfeladata, ha csak maga nem akarja a forgalombahozatalt végezni, termelni — s mindig termelni. Télen a külső termelés szünetel, de ilyenkor a munka az üvegből készített hajtatóházakba megy. Az értékesítés ilyenkor sem szünetel, de korlátoltabb. Ott nincs nyugalmi időszak. Ott a kertészet nem szezoni munka, ott télen-nyáron állandó szervezett munka folyik, amit a szervezett értékesítés tesz lehetővé.

A termelést nemcsak előzőnlő, hanem felső öntözéssel is végzik. Könnyen tehetik, mert az áldást adó víz mindenütt ott van. A termelés folytonosságát a hajtatóházak biztosítják. A termelésnél, hogy a növény ne kényesedjék el, tavasszal kiültetik s úgy gondozzák, mely átültetés révén ellenálló-képességet nyer. 1000 négyzetméter, tehát körülbelül 250—300 négyszögöl rózsá elegendő egy család megélhetésére. A legnagyobb birtok ezen a területen 1 és fél hektár, ami körülbelül 3 kat. hold, a többi mind kisebb. De foglalkoznak itt törpe gyümölcsfák, cseresznye, őszibarack termesztésével, mely szintén hajtatóházban történik. Egy ötöd hold rózsával beállított terület aszerint, hogy mily minőségű 5000—12.000 hollandi forintért cserél gazdát. De a közterhek is ehhez igazodnak, melyet a jelentékeny ármentesítési költség is terhel, melyben bennfoglaltatik az öntöző vízzel való ellátás költsége is.

Ennek a csodálatos kulturának alapja szintén az Alsmerban levő kertészeti iskolában van. Izléses kis épület, mely egy hektárnyi területet foglal el. Az épületben lakik az intézet igazgatója, tanterem, a virág- és gyümölcskertészethez való gyűjtemények. A telepen hajtató hideg és melegházak, mind azon berendezések, melyeket az ottani művelés megkíván. Az intézetnek állandóan 20—30 tanulója van, akik téli elméleti és gyakorlati oktatással és nyári elméleti, de tulnyomóan gyakorlati foglalkozással 2 évig tanulnak az intézetben. Tulnyomólag környékbeli kertészek gyermekei, akiknek apjuk is már az intézetben tanult. Az intézet elvégzése után a növendékeknek jelentősen nagy része tanulmányutra megy Angliába vagy Belgiumba, hol a hajtatóházi, meleg- és hidegházi kultúra szintén igen fejlett. Az intézet nemcsak tanít, hanem irányít és kísérleteket folytat. Esetleg fellépő betegségek ellen a védekezési eljárásokra utasítást dolgoz ki és irányítja. Új kitenyészett fajtákat megnevezi szaporítja s vagy

dijtalanul, vagy csekély díjért a környező kertészeknek a szükséges nemet, magot, vagy oltógalyat kiadja. Az új fajták megnevezése az intézet feladata, de elterjesztése is, s a következő év divatos rózsái és virágai innen indulnak ki. A kísérletezés nemcsak az új fajok meghonosítására és elterjesztésére, hanem jobb terméseredmények elérésére is megy. Így ottlétemkor az irányban folytak kísérletek, hogy a szén-sav, különböző fény, az öntözés különböző módja és az előbbieket kombinálása mennyiben befolyásolja a minőséget, szint és mennyiséget. A fejlődés útját megrövidíteni ez is kísérlet tárgya. A rózsák hat hónap alatt kész, egy-éves korában fejlett, de élnek ezek 20 évig is. Egy-egy törzsről azonban 20—50 darabot szednek. Az intézet maga is forgalomba hozza termelvényeit, de nem az a főcél, hogy fenntartsa magát, hanem az a egész virágtermelő környéket állandóan színvonalon tartsa, irányítsa és vezesse.

Fájó szívvel gondoltam Ujszegedre, fekvése és berendezése a magyar Alsó-Alsmer lehetne, ha vizét nem vezették volna el. Az ujszegedi nép szorgalma és fáradságot nem ismerő munkássága tényleg ennek megvalósítására volna hivatva, azonban a meggondolatlan kiszáritás akadálya annak, hogy az a fejlődjen. Milyen virágmezőket lehetett volna teremteni a régi Maros-medrekbe, ha annak a medrében vizet vezettek volna, mi-csoda Kánaán lenne az — így pedig kiszáritva, elaszályosítva kockázatos termelési lehetőség van és ez az oka annak, hogy a kereskedelemben csak időnkint számíthat s így állandó piacként nem szerepelhet.

Nyáry György.

Vergilius Aeneise magyarul

Eseményszámba menő gazdagodását jelentő a magyar irodalomnak az a szép, testes kötet, mely most került ki a szegedi *Délmagyarország Hírlap- és Nyomdavidallalat* rt. sajtója alól. A klasszikusok leghivatottabb interpretátora, Csengery János, egyetemi tanár, az Akadémia fáradhatatlan, tiszteletli tagja, azzal kívánta a magyar irodalom háláját leróni Itália költőfejedelmére, a kétezeréves Vergilius iránt, hogy neki ércnél maradandóbb emléket emelve, zengzetes magyar hexameterekben szólaltatta meg világraszóló s a világirodalomban páratlan hatása, nagy nemzeti époszát, az *Aeneist*. Tudvalevő, hogy ez az a költemény, melynek átültetésén fáradozva, a deákiskola tagjai, főképp Baróti-Szabó Dávid, a magyar költői nyelv pallérozását megkezdték. Korukban érdemes fordítások ma már elavultak, s a későbbi Aeneis-fordítások sem tud-

tak megbirkózni Vergilius művészi dictió-jával, úgy, hogy egy olvasható, élvezhető magyar Aeneisre már égető szüksége volt költészetünknek. Ezt a nagy munkát hajtotta most végre az ősz költőtudós a műfordítás legszigorubb követelményeinek megfelelő módon: mert nemcsak a tudós alaposságával, teljes tartalmi hűséggel tolmácsolja az eredeti szöveget, hanem annak belső és külső költői formáját is, congeniálisan, lelki átélés eredményeképpen úgy önti át a neki megfelelő, ragyogó magyar költői dictióba, hogy úgy tetszik, mintha nem is fordítást olvasnánk, hanem Vörösmarty-nak valamely nem ismert, s napfényre most került költeményét. Ekkép a műfordítás legnagyobb és legnehezebb feladatát oldja meg s nemcsak a művelt nagyközönségnek, hanem a fejlődő ifjuságnak is az okulás és gyönyörködés egyik legnemesebb példáját és eszközét adja kezébe.

A magyar Aeneisnek 20 ivre terjedő kötete egy ideig még előfizetési áron, 8 P-ért kapható a *Délmagyarország* kiadóhivatalában (Aradi-utca 8.).

Gáz- és villanyvasaló-vásár a gázgyár városi üzletében, Kölcsey-utca 11. D. e. 8—12-ig és d. u. 2—7-ig. Nézze meg, Vegyen Ön is! Telefon 30—62.

SZEGEDI SZEMLE Városfejlesztési Hetilap. Felelős szerk.: Berzenczey Domokos. Szerkeszti: Gerő Dezső.

Szerkesztőbizottság:

Elnök: MENYHARTH GÁSPAR dr. egyetemi tanár. Tagok: DEBRE PÉTER dr. kórház-igazgató-főorvos. JEDLICKA BÉLA dr. kir. közjegyző. Vitéz MARIÁFÖLDY MARTON dr. tanár. PAP RÓBERT dr. az Ügyvédi Kamara alelnöke. CS. SEBESTYÉN KÁROLY dr. múzeumi őr. GALAMB SÁNDOR dr. főiskolai igazgató. KÖSZÖ ISTVÁN dr. ny. államtitkár. KÖRMENDY MÁTYÁS Ipartestületi elnök, felsőházi tag. MÓRA FERENC író, a múzeum igazgatója. SZALAY JÓZSEF dr. a Dugonics Társaság elnöke. TONELLI SÁNDOR dr. Iparkam. főtitkár. ZOLTÁN FERENC dr. orvos.

Felelős kiadó a laptulajdonos: GERŐ DEZSŐ.

Nyomja: a Prometheus-nyomda, Szeged.

Ragadja meg

az alkalmat, vásároljon, amíg készlet tart,
szab. villany- és gázvasalót
havi két pengős részletre.

a Gázgyár Kölcsey-utcai mintatermeiben, ahol üzemi használatban láthatja azok pontos teljesítményeit.

KÖLCSEY-UTCA 11. — D. e. 8—12 és d. u. 2—7-ig. — VÁROSI TELEFON : 30-62.

